

ESPAI D'OPINIONS**Nº189
Juliol 2012****Macià Calafat****Obra Cultural Balear**

ANANT CAP ENRERE COM ELS CRANCS, O LA POLÍTICA LINGÜÍSTICA DEL GOVERN BAUZÀ

Passat un any de l'arribada al poder de José Ramón Bauzá al Govern de les Illes Balears (i de Maria Salom al Consell, i de Mateu Isern a l'Ajuntament de Palma), l'acció de l'executiu en matèria lingüística s'ha demostrat com la més regressiva i retrògrada de tota l'etapa autonòmica. La política ha estat marcada per l'aplicació de les receptes emanades de la FAES i per la identificació amb el sector més extremista de la formació. L'objectiu del Govern Bauzá ha estat retornar l'estatus de la llengua (pròpia i oficial, segons l'Estatut d'Autonomia de Balears) a una situació semblant a la de l'època franquista, a un retrocés que convertirà el català en prescindible i inútil per a viure a les Illes Balears. Les mesures preses pel Govern signifiquen que l'idioma propi passa a tenir un estatus de llengua colonial, molt allunyat de l'oficialitat fixada per l'Estatut.

Les mesures concretes preses durant aquest any demostren la manca de respecte del Govern per la llei. L'executiu ataca l'ús del català als pocs àmbits (mitjans de comunicació, administració pública, ensenyament i cultura) en què havia avançat i, evidentment, no posa en marxa cap mesura perquè avanci a altres sectors socials (lleure, empreses, noves tecnologies) on és molt minoritari o inexistent. La nova política ja es va deixar entreveure amb l'eliminació de les àrees encarregades d'impulsar el procés de normalització lingüística a les diferents institucions (Govern de les Illes Balears, Consell de Mallorca i Ajuntament de Palma), i amb la reducció fins a la mínima expressió del pressupost destinat a aquesta finalitat. Posteriorment, el Consell i l'Ajuntament de Palma varen establir l'obligació de respondre als ciutadans en la llengua en què havien fet les actuacions administratives, la qual cosa suposa eliminar el català com a idioma preferent de l'administració i és contrari als Reglaments de Normalització Lingüística de les dues institucions. La següent passa va ser eliminar els dinamitzadors lingüístics de l'Ajuntament de Palma.

Totes aquestes mesures ja marquen una línia de castellanització de fet de l'administració pública que s'ha consagrat amb la recentment aprovada Llei de

Funció Pública, que elimina el requisit de català per als treballadors públics i deixa la porta oberta a castellanitzar els topònims. El fet suposa el trencament del consens entre totes les forces polítiques que va dur a l'aprovació de la Llei de Normalització Lingüística. El que és més greu és la desprotecció dels drets lingüístics dels mallorquins i de les mallorquines, que perden a la pràctica el seu dret a adreçar-se en català a l'administració pública.

Els mitjans de comunicació també han estat un àmbit d'acció preferent, amb el tancament de Televisió de Mallorca i Ona Mallorca, úniques emissores d'àmbit mallorquí que emetien en català, i que eren un exemple de qualitat, proximitat, suport a la cultura, objectivitat i rigor informatiu. Paral·lelament, es va produir l'assalt a IB3, amb la castellanització de la programació de producció aliena, eliminant-ne la versió en català, tot i l'existència d'un sistema dual que la permetia. En aquest cas no hi valien excuses i va quedar demostrat que la llibertat d'elecció de llengua només es pot aplicar a favor del castellà. IB3, per cert, també va eliminar els correctors que garantien la qualitat lingüística de la producció pròpia.

Altres mesures regressives han estat la reducció dels cursos de català oferts per les institucions, especialment els adreçats a persones estrangeres; l'eliminació dels cursos de reciclatge de català per als professors; l'anul·lació, per part del Govern i de l'Ajuntament de Palma, dels ajuts de 2011 per a dinamització lingüística, integració de nouvinguts i mediació; l'eliminació, per part del Consell, dels ajuts a la retolació de comerços i a la normalització lingüística a les empreses; i l'eliminació de les ajudes, moltes d'elles ja gastades, a la Premsa Forana i a les associacions que fan feina a favor de la llengua pròpia.

En matèria de polítiques culturals, el cas més evident ha estat l'Ajuntament de Palma, amb la bilingüització dels Premis Ciutat de Palma i la reducció en un 90% dels grups en català a les Festes de Sant Sebastià. Però també el Consell ha destacat pels atacs a la cultura feta en la nostra llengua, amb la retirada d'ajuts a grups de teatre i a associacions culturals.

L'ensenyament també ha estat un àmbit preferent d'actuació per al nou govern. En un entorn de retallades constants de mitjans humans i materials, l'obsessió de l'executiu ha estat l'aplicació de l'anomenada "ordre de lliure elecció de llengua al primer ensenyament", mitjançant la qual els pares han triat l'idioma en què els seus fills faran la lectoescriptura. L'OCB va denunciar des del primer moment que realment es tractava d'una ordre de segregació lingüística a l'escola que, a més, s'ha volgut aplicar sense aportar-hi recursos econòmics i de personal addicionals. El fet que aquesta mesura fos l'única que depenia de l'elecció ciutadana explica el fracàs rotund de l'intent. Ha estat un avís que el Govern Bauzá, malauradament per al seu futur immediat, no ha tengut en compte. Per al curs que ve es preveuen noves accions contra el català del sistema educatiu, amb la derogació del decret de mínims i l'aprovació d'un nou decret de trilingüisme pensat amb l'única finalitat de reduir el nombre d'hores que s'imparteixen en la nostra llengua.

Com demostra el fracàs de l'intent de segregació lingüística al primer ensenyament, la societat ha dit no a les mesures antimallorquines del Govern Bauzá. Aquest darrer cas és il·lustratiu: prop d'un 90% dels pares han triat català, col·legis de zones molt majoritàriament castellanoparlants inclosos. Per contra, el resultat favorable al castellà d'alguns centres concertats d'elit indica ben clarament quins interessos defensava el projecte: els d'un sector molt minoritari de classe alta i mitjana alta, molt identificable amb l'actual direcció del PP. El fracàs de l'intent de segregació lingüística ha provocat una reacció a la desesperada, amb l'enviament de cartes als pares perquè es repensassin la decisió presa, i amb l'extensió de la tria als altres cursos (inicialment es limitava als nous matriculats). Per les informacions que tenim, aquest nou intent fracassarà tan estrepitosament com l'anterior. Sembla que molts de pares rectificaran la seva opció inicial pel castellà, presa sense tenir una informació completa del que suposava per a l'ensenyament dels seus fills.

La tria dels pares ha estat el corol·lari de tot un curs de mobilitzacions dins l'àmbit educatiu, amb una gran incidència de la qüestió lingüística. N'han estat una prova els milers de llaços penjats als diferents col·legis i instituts, resultat de la polèmica creada per la Conselleria d'Educació quan es va encaparrar en llevar-ne. Ben al contrari, la majoria de centres s'han anat afegint a la campanya i han demostrat el seu compromís amb el català com a idioma vehicular. Hi han tengut un paper destacat el sindicat d'ensenyament STEI-i i la recentment constituïda Assemblea de Mestres i Professors en Català. Precisament les dues entitats han duit la política lingüística del Govern Bauzá fins al Parlament Europeu, que ha enviat una carta a l'executiu rebutjant-ne les mesures.

També ha estat remarcable la reacció de la ciutadania: la creació de la Plataforma per la continuïtat de RTVM, formada per un gran nombre d'entitats i organitzacions va ser el primer avís. Les actuacions espontànies tampoc no s'han fet esperar, amb l'escribassada contra representants polítics. En primer lloc, el batle de Palma, Mateu Isern, a la Festa de l'Estendard i a les Festes de Sant Sebastià, però sobretot José Ramón Bauzá, que ha hagut de visitar els pobles acompanyat per la guàrdia civil. Tot ha anat in crescendo des de la xiulada massiva de les Festes de Sant Antoni, a Sa Pobla.

Especialment importants han estat les accions contra la reforma de la llei de funció pública. L'avantprojecte va provocar la presentació de més de 15.000 al·legacions de persones i entitats, un fet sense precedents. També va ser el detonant de la vaga de fam de Jaume Bonet i Tomeu Amengual, impulsada pels Jubilats per Mallorca, amb una llarga durada i una gran repercussió ciutadana. L'han acompanyada altres iniciatives, com la campanya de denúncia "A Mallorca en català", impulsada per Endavant, o la recollida de signatures contra l'aprovació de la llei impulsada pel Moviment per la Llengua. També va ser el motiu més immediat de la gran manifestació del 25 de març, en què més de 50.000 persones recorregueren els carrers de Palma per dir ben fort un "Sí a la nostra llengua". Una manifestació que va anar precedida de mobilitzacions (manifestacions, concentracions o cadenes humanes) a la majoria de poblacions de Mallorca.

Aquests darrers mesos s'han reproduït les iniciatives, amb campanyes com "Enllaçats per la paraula" (lectura ininterrompuda de textos en català) o amb el macroconcert "Enllaçats per la música". L'aprovació final de la llei de funció pública ha estat acompanyada d'una siurellada popular a les portes del Parlament i de concentracions de rebuig a la majoria de poblacions de Mallorca, tot i fer-se el 17 de juliol, una data molt intempestiva.

La impressionant resposta popular dels darrers mesos fa pensar que tot això no quedarà així. La societat mallorquina ha despertat i s'ha començat a moure en defensa de la seva llengua. La llei serà recorreguda als tribunals, que hauran de decidir la seva validesa legal. En qualsevol cas, la darrera paraula la tendran els ciutadans, que hauran de decidir, amb el seu vot, si reverteixen aquesta situació i retornen a la llengua pròpia l'estatus que mai no hauria d'haver perdut.